

Zoals Beringer Landenberg in Unterwalden heerste, trad ook Hermann Gessler in Schwytz en Uri op.

Hij woonde in 't kasteel van Küssnacht, in Schwytz, een somber, grauw slot, met vele kelders, waarin cellen waren gebouwd. En Gessler kerkerde menige Zwitser in die cellen, waar nooit de zon doordrong, en een vunjige lucht hing.

Wee, wie iets over Gesslers tirannie durfde te zeggen : hij werd door soldaten uit zijn huis, soms in de nacht, van zijn bed gehaald, en in een van die onderaardse holen geworpen. Daar kreeg hij zwart brood met water, dat hij betwisten moest aan ratten en muizen.

En Gessler was nog niet tevreden met één kasteel. Ook in Uri wenste hij zulk een burcht te bezitten.

Hij liet er een bouwen, en dwong de Zwitsers zelf er aan te werken. Als slaven moesten ze stenen en mortel kruien, de muren oprichten, daar van 's morgens tot 's avonds zwoegen onder toezicht van ruwe Oostenrijkers, steeds gereed om te schelden, en zelfs te slaan.

O, ja, sommigen hadden zich verzet. Maar dan verdwenen ze plotseling. Ze werden over het meer naar Schwytz gevoerd en in 't kasteel van Küssnacht opgesloten.

En de anderen zwegen en werkten zoals de verdrukker het wilde. Maar de wrok nam toe, de haat laaide sterker op.

Nu en dan kwam Gessler naar het bouwen zien. Dan was hij door dienaren vergezeld en beschimpte hij de Zwitsers.

— Dat kasteel wordt «Breidel van Uri» genoemd, zo snoefde hij. Het zal een breidel zijn om de domme boeren van Uri te bedwingen. Ha, ze willen niet tot Oostenrijk behoren. Ze hebben geweigerd kinderen van de hertog te worden. Ze zullen nu zijn knechten zijn. De ezels verdienen niet beter.

De Zwitsers hoorden die verachtelijke taal en bij zichzelf vroegen ze zich af, wanneer toch eens de dag aanbreken zou van de algemene opstand.

Op zekere morgen had Gessler weer staan zwetsen bij de ongelukkige dwangarbeiders. Een vriend vergezelde hem en, toen het tweetal terugkeren zou, zei de landvoogd :

— Wij zullen nu een andere weg volgen naar Küssnacht. Men heeft mij verteld, dat zekere Werner Stauffacher ook een huis gebouwd heeft. Ik moet dat eens zien. Nu, de Zwitserse boeren willen deftig wonen.

Gessler deed zijn best om een spotachtige toon aan te slaan, maar 't was eigenlijk haat, die in zijn woorden lag.

Hij verafschuwde de Zwitsers. En in zijn verwaandheid kon hij niet dulden, dat een van dit land zich boven zijn stand verhief, zoals hij 't noemde.

Boeren moesten maar in lage, vuile hutten wonen, in stulpen en krochten...

En hij sprak onder 't rijden met zijn vriend over zijn plannen, om de hoogmoed van de Zwitsers te fnuiken.

Ze bereikten een snel stromend riviertje waarover een brug lag. Aan de overzijde, tegen een heuvel, stond de nieuwe woning van Werner Stauffacher.

Gessler hield zijn paard in om het huis te bekijken. Dit was veel schöner dan hij zich voorgesteld had. Het maakte een vrolijke indruk met zijn beschilderde houten muren, waarin hoge ramen zaten. Op de gevel las men spreken als : «Eigen haard is goud waard», en «Wie ijverig werkt, verdient zoete rust». De ondergaande zon kleurde met haar goud de helrode pannen op het stevige dak.

De eigenaar, Werner Stauffacher, zat op een bank onder de denneboom en genoot van het heerlijk gezicht op het meer en de bergen.

Hij zag eensklaps de landvoogd en stond op om Gessler tegemoet te treden.

Stauffacher wilde alle aanleiding tot een botsing wegnemen en begroette de goeverneur.

— Wiens huis is dat ? snauwde Gessler, die nijdig was van jaloersheid.

Stauffacher was slim en antwoordde :

— Deze woning is van de keizer en ik heb ze in leen...

— Zoals de ridders hun kastelen en gebied ?

Gessler naderde de woning en las op de voorgevel :

«Dit huis is gebouwd door Werner Stauffacher en Geertruida Iberg, zijn huisvrouw, in het jaar Onzes Heren 1307».

En onder dat opschrift stond het familiewapen.

— Ik regeer over dit land, bulderde Gessler, en ik vervang hier de keizer... en ik zal niet dulden, dat de boeren bouwen zoals ze het verkiezen. Ik laat niet toe, dat zij als grote burgers of heren leven. Een goed verstaander heeft maar een half woord nodig !

En zonder Stauffacher nog aan te zien reed hij heen.

Werner keerde treurig naar zijn bank terug. Meer nog dan in de woorden had hij op Gesslers gelaat een bedreiging gelezen.

Wat zou daarvan het einde zijn ?

Zo dacht hij, toen Geertruida, zijn vrouw, uit de woning trad. Zij had de landvoogd niet gezien en kwam met haar echtgenoot een praatje voeren. Zij was gelukkig, Geertruida. Ze werd door Werner innig bemind, en ze bezaten welstand. Hun velden brachten rijke vruchten voort, en de kudde weidden op de bergvlakten.

Geertruida werd al dadelijk gewaar, dat haar man om 't een of 't ander bekommerd was, en vroeg hem, wat er aan scheelde.

— Niets, zei Werner.

— Jawel, gij kunt mij niet misleiden. Ik heb altijd uw vertrouwen gehad en waarom zoudt ge nu uw zorgen voor mij willen verbergen ? Hebben we niet steeds alles gedeeld, zo verdriet als vreugde ?

— Welnu, ik zal het u zeggen. De landvoogd is zo even hier geweest. En Werner verhaalde wat er gebeurd was.

— Er hangt een gevaar boven ons hoofd, vervolgde hij. Ik ben bij Gessler in ongenade omdat ik dit huis heb gebouwd.

Geertruida was erg verontwaardigd.

— Wat verbeeldt die kerel zich !... riep zij uit. Is het geen schande zo een vrij man toe te spreken ? Maar moeten wij er ons over verbazen als de Zwitsers toch alles verdragen, als ze zelf hun eigen ketens smeden door dat kasteel te bouwen, waarin de tiran hen later zal kerkeren.

— Maar wat vermogen wij tegen hem ?

— O ! Werner, zijn de mannen van Uri, Schwytz en Unterwalden dan met lamheid geslagen ? Hebben wij niet gehoord hoe de Vlamingen hun verdrukkers bestreden en overwonnen, zij, die wevers en spinners,

smeden en timmerlieden, landbouwers en vetweiders zijn. Zal men zich hier blijven krommen onder 't slavenjuk ? Elke dag horen wij de wanhoopskreten van ons volk. Elke dag meldt men ons feiten van onrecht. Hier in Schwytz zijn de mensen de verdrukkers moe. Zou het in Uri en Unterwalden anders zijn ? Neen, maar de mensen wachten op aanvoerd-ers. Ga naar Uri en Unterwalden, ge hebt daar toch vrienden.

— O ! ja. Hendrik Melchthal en Walter Fürst...

— Spreek met hen en beraadslaag over de middelen om uw volk te bevrijden. Wacht niet, tot de tiran u opsluit of uit de weg ruimt ! Waag het oproer, en, mislukt het, wel 't is eervoller als verdediger te sterven dan om te komen in Gesslers kerker.

— Geertruida, gij steekt mij moed in 't hart, sprak Werner ontroerd. Gij hebt gelijk... We meenden door lijdelijk verzet te overwinnen, maar de Oostenrijkers drijven ons tot 't uiterste. Ik zal mijn vrienden opzoeken. Wat ik zelf dikwijls bedacht heb spreekt gij uit. Maar het zijn boeren en herders, die ten strijde trekken tegen de keizer, de machtigste man van de wereld.

— Doch machtiger nog is God, en Hij helpt de moedigen.

— Wij, mannen, kunnen sterven met het wapen in de vuist, maar wat zal dan het lot van de vrouwen zijn, het lot van u vooral... de weduwe van een der aanvoerd-ers ?

— Een sprong van deze brug in het water maakt mij vrij !

Werner omhelsde ontroerd zijn echtgenote.

— O ! wie zo'n hart tegen zich drukt, kan met vreugde voor huis en hof strijden, zei hij bewogen. Die vreest geen sterke legers meer... Ja, ik ga naar Uri en Unterwalden... Zwitserland moet weer vrij worden of de Zwitsers zullen sterven !

A. HANS.

WILLEM TELL

L. OPDEBEEK ~ UITGEVER ~ ANTWERPEN

A. HANS

WILLEM TELL

De Zwitsersche Volksheld

Pentteekeningen van EDMOND VAN OFFEL

TWEEDE UITGAVE.

L. OPDEBEEK — UITGEVER — ANTWERPEN
1933